

Identifying the Missions of Iran's Supreme National Defense University and the Obstacles to its Realization from the Perspective of the Military Sector: from Idea to Reality

Amir. Shahsavari^{1*}

¹ Assistant Professor, Faculty of Education and Psychology, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran

* Corresponding author email address: am_shahsavari@sbu.ac.ir

Article Info

Article type:

Original Research

How to cite this article:

Shahsavari, A. (2023). Identifying the Missions of Iran's Supreme National Defense University and the Obstacles to its Realization from the Perspective of the Military Sector: from Idea to Reality. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*, 29(3), 95-112.

© 2023 the authors. Published by Institute for Research and Planning in Higher Education (IRPHE), Tehran, Iran. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) License.

ABSTRACT

National defense universities around the world have developed a joint philosophy on the importance of strategic and comprehensive understanding of national defense and security for military section commanders and senior managers of the national sector. However, there is a lack of consensus in our country, particularly in the national sector, which has resulted in inappropriate strategic training for division commanders of the army, especially the managers of the national sector in the field of defense and national security. In this regard, a study was conducted to identify the missions of The Supreme National Defense University (SNDU) of Iran and the internal and external obstacles to the realization of these missions from the perspective of several experts in the Division of Army. For this research, a qualitative survey research strategy was adopted, and semi-structured in-depth interviews were conducted with 12 experts related to SNDU to collect data. The researchers analyzed the data by thematic analysis method and drawing of thematic networks. The Trustworthiness of the findings was assessed using four criteria. Accordingly, the findings of the research reveal a network of themes consisting of a global theme, including the "strategic training of national high managers and army based on comprehensive defense and national security" as the fundamental mission of the university, and four organizing themes, including missions, mission domains, internal obstacles, and external challenges. The implications of this research show the necessity of focusing more on the defense and national security sectors, based on the fundamental mission and the various missions under it. Subsequently, it is necessary to revise the architecture of education, research, counseling, discourse building, and diplomacy. The study of internal and external challenges indicated that the SNDU has a long way to go to achieve social authority in its mission. Finally, the research presented a set of suggestions to shorten this path and facilitate and accelerate the fulfillment of the fundamental mission of SNDU and its missions.

Keywords: Strategic Training of Commanders and Senior Managers, National Defense, National Security, University Mission, Higher Education Policy.

فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی

دوره ۲۹، شماره ۳، صفحه ۹۵-۱۱۲

شاپای الکترونیکی: ۲۷۱۷-۲۲۰۱

شناسایی مأموریت‌های دانشگاه عالی دفاع ملی ایران و موانع تحقق آن از منظر بخش لشگری: از ایده تا واقعیت

امیر شهسواری^{۱*}

۱. استادیار دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

* ایمیل نویسنده مسئول: am_shahsavari@sbu.ac.ir

اطلاعات مقاله

چکیده

نوع مقاله

پژوهشی اصیل

نحوه استناد به این مقاله:

شهسواری، امیر. (۱۴۰۲). شناسایی مأموریت‌های دانشگاه عالی دفاع ملی ایران و موانع تحقق آن از منظر بخش لشگری: از ایده تا واقعیت. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، ۲۹(۳)، ۹۵-۱۱۲.

© ۱۴۰۲ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY 4.0) صورت گرفته است.

دانشگاه‌های دفاع ملی جهان بر اساس فلسفه‌ای مشترک مبنی بر ضرورت برخورداری فرماندهان و مدیران عالی لشگری و کشوری از فهم راهبردی، جامع و هم‌سو در حوزه دفاع و امنیت ملی توسعه یافته‌اند. اما در کشور ما خصوصاً در بخش کشوری این اتفاق نظر وجود ندارد. این موضوع سبب شده مقوله تربیت راهبردی فرماندهان بخش لشگری و خصوصاً مدیران بخش کشوری در حوزه دفاع و امنیت ملی سامان مناسبی نداشته باشد. در این راستا هدف پژوهش حاضر عبارت است از شناسایی مأموریت‌های دانشگاه عالی دفاع ملی ایران و موانع درونی و بیرونی تحقق این مأموریت‌ها از منظر تعدادی از صاحب‌نظران و خبرگان بخش لشگری. در این پژوهش از راهبرد پژوهش پیمایش کیفی و از ابزار مصاحبه عمیق نیمه‌ساخت‌یافته با ۱۲ نفر از صاحب‌نظران و خبرگان مرتبط با داعا برای گردآوری داده‌ها استفاده شد. در ادامه برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل مضمون و ترسیم شبکه‌های مضمونی استفاده شد. قابلیت اعتماد یافته‌ها به کمک معیارهای چهارگانه تحقیقات کیفی بررسی شد. براین اساس یافته‌های پژوهش از شبکه مضامینی متشکل از یک مضمون فراگیر شامل «تربیت راهبردی مدیران عالی کشوری و لشگری مبتنی بر دفاع و امنیت ملی همه‌جانبه» به عنوان رسالت بنیادین این دانشگاه و چهار مضمون سازمان‌دهنده شامل «مأموریت‌ها»، «قلمروهای مأموریتی»، «آسیب‌های درونی» و «چالش‌های بیرونی» حکایت داشت. از جمله دلالت‌های این پژوهش می‌توان به ضرورت تمرکز بیشتر داعا بر بخش دفاع و امنیت ملی کشور بر محور رسالت بنیادین و مأموریت‌های متنوع و ششگانه ذیل آن و در پی آن به ضرورت بازنگری در معماری نظامات آموزشی، پژوهشی، مستشاری، گفت‌مانی و دیپلماسی داعا اشاره نمود. در ادامه بررسی چالش‌های درونی و بیرونی داعا حکایت‌گر آن بود که داعا برای دستیابی به مرجعیت اجتماعی در رسالت خود مسیر طولانی در پیش دارد. در پایان مجموعه‌ای از پیشنهادات برای کوتاه کردن این مسیر و تسهیل و تسریع تحقق رسالت بنیادین داعا و مأموریت‌های آن ارائه شد.

کلیدواژگان: تربیت راهبردی فرماندهان و مدیران عالی، دفاع و امنیت ملی، رسالت دانشگاه، مأموریت‌گرایی،

سیاست آموزش عالی.

مقدمه

دانشگاه‌ها به مثابه یکی از اصلی‌ترین اجزای نهادهای آموزشی و پژوهشی جامعه، از مهمترین عوامل شکل‌دهی جهان آینده تلقی می‌شوند. برخی از دانشمندان و اندیشمندان دانشگاه را برانداز و توسعه‌دهنده ایده‌های آزادی‌بخش (Chomsky, 2014) و برخی دیگر نیز مانند کانت، هومبولت، وبر، هایدگر دانشگاه را اغلب محافظ ساختار شناختی جامعه (Delanty, 1998) توصیف نموده‌اند. از آن سو نیز برخی دیگر دانشگاه را موتور نوآوری و توسعه اقتصادی (Etzkowitz & Leydesdorff, 2000) دانسته‌اند. در این راستا در عرصه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی جامعه، ماموریت‌های مهم و متنوعی برای دانشگاه‌ها شناسایی شده است (Shahsavari, 2020) اما نقش دانشگاه‌ها در حوزه دفاع و امنیت ملی و ارتباطات بین این موسسات و بخش نظامی، از جمله غامض‌ترین موضوعات برای پژوهشگران معاصر و تاریخ‌نگاران بوده است (Geiger, 1992). از این رو پژوهش حاضر از طریق مطالعه موردی «دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی» ایران تلاش نموده نقش گونه خاصی از دانشگاه‌ها، یعنی دانشگاه‌های دفاع ملی را در حوزه دفاع و امنیت ملی شناسایی و بررسی نماید.

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی ایران که برای اختصار از این پس داعا خوانده می‌شود، دارای تاریخچه‌ای حدوداً ۶۰ ساله از ابتدای تأسیس آن یعنی سال ۱۳۴۰ ه.ش تاکنون می‌باشد. این دانشگاه در کشورهای گوناگون دارای نمونه‌های مشابه می‌باشد. به عنوان مثال در ترکیه آموزش‌های مرتبط با ستاد مشترک به منظور آماده‌سازی افسران ستادی برای فرماندهی در نیروهای مسلح و ستاد مشترک در دانشکده‌های جنگ و همچنین آموزش‌های مرتبط با دانش و صلاحیت‌های لازم در حوزه امنیت ملی برای مدیران سطوح بالای مدیریتی کشور در کالج امنیت ملی ارائه می‌شود که اخیراً ذیل دانشگاه دفاع ملی تازه تأسیس آن یکپارچه شده است (T. T. N. D. University, 2023). در انگلستان به موسسه آکادمی دفاعی بریتانیا می‌توان اشاره نمود که در سطح تحصیلات تکمیلی در موضوعات فرماندهی، کارکنان، مدیریت دفاعی و امنیت بین‌الملل، آموزش و مدیریت تکنولوژی به اعضای نیروهای مسلح مشغول فعالیت می‌باشد (Kingdom, 2023). همچنین می‌توان به دانشگاه دفاع ملی چین اشاره نمود که عهده دار آموزش مشترک در سطح امنیت ملی ارتش آزادی بخش خلق و سازمان‌های دولتی غیرنظامی، ارائه خدمات مستشاری در امور سیاستگذاری به شورای کشوری کمیسیون نظامی مرکزی و توسعه روابط و همکاری‌های متقابل با نیروهای مسلح دیگر کشورها می‌باشد (N. D. University, 2023). این بررسی‌ها نشان می‌دهد دانشگاه‌های دفاع ملی جهان، بر اساس فلسفه‌ای مشترک مبنی بر ضرورت برخورداری فرماندهان و مدیران عالی کشوری و لشگری از فهم راهبردی، جامع و هم‌سو در حوزه دفاع و امنیت ملی توسعه یافته است (University, 2022). در واقع "پس از دوران جنگ اول جهانی، کشورهای درگیر در جنگ و هم‌پیمانان آن‌ها به این باور رسیدند که وظیفه دفاع و مقابله با دشمنان تنها نباید از نیروهای نظامی مورد انتظار باشد و بدون در نظر گرفتن و پای کار آوردن سایر مؤلفه‌های قدرت ملی، موضوع دفاع ملی امری بعید و دست‌نیافتنی است. از این‌رو نیروهای نظامی کشورهای درگیر در جنگ، علاوه بر تقویت آموزش‌های نظامی در سطح آکادمی‌های نظامی و دانشکده‌های ستاد و جنگ خود، به فکر ایجاد مراکزی آموزشی افتادند تا مسئولان و مقامات دولتی که تصمیمات آنان در جریان جنگ‌ها بر نتیجه جنگ اثرگذار است، با موضوعات کلان در حوزه دفاع و امنیت آشنا شوند" (University, 2022).

در شرایطی که فقدان تفاهم در خصوص ماموریت‌های دانشگاه‌ها، یک معضل فراگیر در نظام آموزش عالی کشور می‌باشد (Naghizadeh et al., 2021)، وضوح بخشیدن به ماموریت‌های داعا و بازطراحی آن بر مبنای مزیت‌های دانشگاه دفاع ملی می‌تواند سبب افزایش بهره‌وری در امر تربیت مدیران و فرماندهان عالی و میانی کشور گردد. بنابر نظرات خبرگانی مطرح شده در گفتگوی پژوهشگر با مسئولین مرتبط ستاد کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و نیز دانشگاه دفاع ملی، امروزه بین ۳۰۰۰ تا ۵۰۰۰ پست مدیریت میانی و عالی در کشور وجود

دارد که اگر پذیرفته شود که دعا متولی اصلی تربیت ایشان با رویکرد دفاع و امنیت همه جانبه می باشد، آنگاه این پرسش مطرح می شود که آیا این دانشگاه در شرایط فعلی، ظرفیت لازم برای توانمندسازی این میزان از مدیران و فرماندهان عالی و میانی را دارد و اگر نه، موانع آن چیست.

مبانی نظری

نقش دانشگاه‌ها در حوزه دفاع و امنیت ملی

کانال‌های ارتباطی دانشگاه‌ها و بخش کسب و کار در پژوهش‌های متعددی از جمله (Shahsavari et al., 2020) بررسی شده که حکایت از تنوع گسترده این کانال‌ها دارد. اما براساس محدود پژوهش‌های منتشر شده در حوزه نظامی، کانال‌های ارتباطی دانشگاه‌ها با بازیگران این حوزه را در سه دسته کلی می توان قرار داد:

۱. **مشاوره.** در این نوع تعامل عضو هیأت علمی به نهاد نظامی، آزمایشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی نظامی یا صنایع نظامی ارائه مشورت می کند. این نوع تعامل به صورت ویژه پس از جنگ جهانی دوم نهادینه شد (Smit, 1995).

۲. **همکاری‌های پژوهشی.** این همکاری‌ها که نهادهای نظامی با تامین مالی تحقیق و توسعه انجام شده در علوم و مهندسی دانشگاه‌ها از طریق گرنت‌های پژوهشی یا ایجاد موسسات پژوهشی خاص وابسته به دانشگاه‌ها از آن حمایت می کنند، به سه دسته تقسیم می شود:

- مراکز پژوهشی قراردادی و آزمایشگاه‌های ملی تحت مدیریت دانشگاه‌های محدود که درگیر توسعه تسلیحات هستند. این مراکز بیشتر از آنکه شبیه واحدهای دانشگاهی باشند، شبیه آزمایشگاه‌های دولتی یا صنعتی هستند (Geiger, 1992). تحقیقاتی که ذیل این موسسات انجام می گیرد کمتر به عنوان تحقیقات پایه در نظر گرفته می شود، بلکه اغلب در دسته مهندسی و تحقیقات پایه قرار می گیرد (Smit, 1995).

- تحقیق و توسعه دانشگاهی در فناوری‌های حساس و مورد نیاز نهادهای نظامی در قالب قراردادهای تحقیقاتی: می توان یک پیوستار ترسیم کرد که در یک سر آن مراکز تسلیحات محور قرار دارد و در سر دیگر آن دانشکده‌های دانشگاهی که فقط به تحقیقات پایه مشغول اند. این دانشکده‌ها در کانون هرگونه بحثی درخصوص تعاملات نظام تحقیقات دانشگاهی و نهادهای نظامی قرار دارند، به گونه ای که این تحقیقات تأثیرگذاری زیادی بر شکل‌دهی و تعریف فیله‌های پژوهشی داشته‌اند که به فناوری‌های مورد نیاز نهادهای نظامی مرتبط بوده (Geiger, 1992).

- تحقیق و توسعه دانشگاهی بلندمدت و راهبردی: این دسته شامل حمایت‌هایی از دانشگاه‌ها و تحقیقات پایه می شود که فراتر از نیازهای فنی امروز نهادها و صنایع نظامی می باشد. در توضیح این نوع همکاری بخش نظامی با دانشگاه‌ها و مراکز علمی می توان به لزوم دسترسی بخش نظامی به تحقیقات پایه دانشگاهی و حفظ ارتباط این بخش با دانشمندی که آن تحقیقات را انجام می دهند، اشاره نمود.

۳. **همکاری‌های آموزشی، زیرساختی و تبادل پرسنل.** از دیگر نقش‌های دانشگاه می توان به قراردادهای آموزشی، قراردادهای استفاده از منابع و زیرساخت و قراردادهای تبادل منابع انسانی اشاره کرد. توافق‌نامه‌های آموزشی به منظور ارائه فرصت‌های گسترش تجارب آموزشی و پژوهشی به دانشجویان کارشناسی و تحصیلات تکمیلی، بورسیه‌های پسادکتری و استادان و نیز ارائه فرصت توسعه طرح‌های آموزشی مشترک با آزمایشگاه‌های دولتی به کار می رود. توافق‌نامه‌های بهره‌مندی از منابع برای استفاده از آزمایشگاه‌های دولتی، پیشرفته و در اختیار بخش‌های نظامی و به منظور آزمایش و ارزیابی توسط دانشگاهیان به کار می رود. توافق‌نامه‌های تبادل پرسنل نیز به منظور

فراهم ساختن امکان جابجایی موقت یا دائم افراد بین سازمان‌های دانشگاهی و نظامی و تبادل جریان نخبگانی به کار می‌رود (Gupta et al., 2014).

دانشگاه دفاع ملی یکی از معدود دانشگاه‌هایی می‌باشد که در تمامی قلمروهای یاد شده در همکاری تنگاتنگ با بخش نظامی می‌باشد.

پیشینه پژوهش

در ارتباط با رابطه نظام دانشگاهی و بخش دفاعی کشور، توفیقی و همکاران (۱۳۹۱) با هدف شناخت وضع موجود و مطلوب تعامل دو نظام دفاعی و آموزش عالی با روش کیفی به خبرگان موضوع مراجعه کرده‌اند و بر این اساس، اهم نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدیدهای تعامل این دو حوزه را شناسایی کرده‌اند (Tofighi, Nourshahi, & Farasatkah, 2012). همچنین صفدری رنجبر و همکاران (۱۳۹۴) با بررسی همکاری‌های علمی و فن‌آورانه میان صنایع دفاعی و دانشگاه‌ها بر مبنای رویکرد تحلیل علی لایه‌ای و با بهره‌گیری از نظرات جمعی از خبرگان دانشگاه و صنایع دفاعی، درصد شناسایی وضعیت موجود و مطلوب همکاری‌ها میان صنایع دفاعی و دانشگاه‌ها برآمده‌اند (Safdari Ranjbar et al., 2015). دادور، منطقی و باقری (۱۳۹۴) نیز با هدف ارائه مدلی مشتمل بر عوامل کلیدی موفقیت برای همکاری میان دانشگاه‌ها و صنایع دفاعی کشور، به مطالعه مدل‌های ارتباط میان دانشگاه و صنعت در جامعه‌های پیشرفته و بررسی عوامل مؤثر بر موفقیت این تعاملات و میزان تأثیر هر یک بر موفقیت این همکاری‌ها پرداخته‌اند (Dadvar, Manteghi, & Bagheri, 2015).

در مرتبه بعد، وضعیت دانشگاه‌های وابسته به نیروهای مسلح فقط از برخی جهات در پژوهش‌های معدودی مورد بررسی قرار گرفته است. خورشیدی (۱۳۸۱) در پژوهش «برنامه‌ریزی بلندمدت برای دانشگاه‌ها و مراکز آموزش نظامی» ابهام موجود در حرکت آموزشی دانشگاه‌های نظامی را به دلیل فقدان برنامه‌ریزی بلندمدت برای آینده‌ای روشن و شفاف دانسته و معتقد است خلاء محسوس برنامه‌های راهبردی و درازمدت باعث شده که نتوان تصویرری از وضعیت حال و آینده ترسیم نمود (Khorshidi, 2003). حسین پور و آراسته (۱۳۸۹)، در بررسی خود، به ارائه یک الگوی پایه ارزیابی عملکرد برای مراکز پژوهشی دفاعی پرداخته‌اند (Hosseinpour & Arasteh, 2010). همچنین قاضی زاده و همکاران (۱۳۹۴) با هدف طراحی الگوی مدیریت راهبردی تربیت و آموزش در دانشگاه‌های نیروهای مسلح کشور، پس از بررسی تطبیقی اسناد راهبردی دانشگاه‌های نظامی جهان، الگویی شامل سه بخش طرح‌ریزی راهبردی، عملیات راهبردها و پایش راهبردی برای این منظور شناسایی نمودند (Ghazizadeh Fard et al., 2015).

در پایان در خصوص وضعیت دانشگاه دفاع ملی به طور خاص، پژوهش‌های بسیار کمتری منتشر شده است. در این راستا پژوهش سلیمی و دیگران (۱۳۹۹) با هدف پاسخ به این پرسش که «نظام تأمین (تربیت، آموزش و بهکارگیری) کارگزاران سطوح راهبردی ج.ا.ایران در تراز انقلاب اسلامی چیست؟» به این نتیجه دست یافته‌اند که نحوه تأمین فعلی کارگزاران راهبردی در تراز انقلاب اسلامی غیرمنسجم بوده و بیشتر انتصابات و به‌کارگیری کارگزاران براساس شناخت مسئول بالاتر، عموماً سلیقه‌ای و براساس شناخت فردی بوده و از طریق یک سامانه و شاخص‌های معین شده اقدام نمی‌شود (Salimi, Vahidi, & Samdaliri, 2020). پژوهش شیرازی و عصاریان نژاد، (۱۳۹۵) با هدف بازنگری مأموریت دانشکده امنیت ملی داعا براساس نیازسنجی سطوح راهبردی، محورهایی برای مأموریت‌های دانشکده امنیت ملی داعا تعیین نموده است (Shirazi, Assarianeghad, & Safari, 2016). همچنین مبینی دهکردی و همکاران (۱۳۹۴) با هدف تدوین بیانیه مأموریت برای دانشکده مدیریت راهبردی داعا با نگاه آینده‌نگاری در سطح راهبردی مدیریت، به بررسی نظرات خبرگان حوزه مدیریت راهبردی و نیز بیانیه مأموریت دانشگاه‌های دفاع ملی و دانشکده‌های مدیریت راهبردی منتخب پرداخته‌اند (Moeinaddini & Mobini Dehkordi, 2015). در ادامه

باقری هشی و همکاران (۱۳۹۹) با هدف ارائه مدل مفهومی بازمهندسی فرآیندهای آموزشی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی بر اساس الزامات سازمان ناب به مطالعه موردی دانشگاه عالی دفاع ملی پرداخته است (Bagheri Heshi et al., 2020) در پایان مطلبی (۱۳۹۱) در پاسخ به سؤال «نظام آموزشی مناسب دانشگاه عالی دفاع ملی با توجه به نیازهای آموزشی مدیران سطوح راهبردی کشور کدام است؟»، سه رشته آموزشی شامل «مدیریت راهبردی دفاع ملی» با پنج گرایش؛ «مدیریت راهبردی امنیت ملی» با شش گرایش و «مدیریت راهبردی توسعه» با سه گرایش فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی، را به عنوان پاسخ ارائه نموده است. (Motalebi, 2013)

در یک جمع‌بندی از پیشینه پژوهش خصوصاً پژوهش‌های مرتبط با دعا می‌توان اینگونه نتیجه گرفت که این پژوهش‌ها در دو سطح کلان و سطح آموزشی انجام شده است. پژوهش‌های انگشت‌شمار دسته اول، مطالعه کلان خود را بر یکی از دانشکده‌ها و نه کل دانشگاه دفاع ملی متمرکز نموده‌اند. همچنین پژوهش‌های دسته دوم نیز فقط ناظر به فرایندهای آموزشی و دانشکده‌های آموزشی تعریف شده‌اند و کمتر درباره ماهیت ماموریت آموزشی دعا و سایر ماموریت‌های آن بحث کرده‌اند. بنابراین می‌توان مدعی شد که ماموریت‌های دانشگاه دفاع ملی تاکنون بصورت مستقل مورد بررسی قرار نگرفته است. این رو پژوهش حاضر به بررسی و شناسایی این ماموریت‌ها و موانع درونی و بیرونی پیش روی تحقق آن با محوریت سوالات زیر پرداخته است:

- (۱) رسالت بنیادین دعا چیست؟
- (۲) ماموریت‌های دعا یا همان کارویژه‌های ذیل رسالت بنیادین کدام است؟
- (۳) در داخل دعا چه موانعی مقابل تحقق این رسالت وجود دارد؟
- (۴) در خارج دعا چه موانعی مقابل تحقق این رسالت وجود دارد؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر، پژوهشی کیفی و از نظر فلسفی، تفسیرگرا (Saunders, Lewis, & Thornhill, 2003) می‌باشد. این پژوهش، بعد راهبردی دعا شامل رسالت بنیادین، ماموریت‌ها و موانع درونی و بیرونی پیش روی تحقق این رسالت و ماموریت‌های ذیل آن را از منظر هستی‌شناسی به مثابه واقعیت‌های اجتماعی و اعتباری مورد مطالعه قرار داد و برای این منظور بر روایت‌ها، داستان‌ها و تفاسیر ارائه شده توسط خبرگان متمرکز نمود.

برای پاسخ به پرسش‌های پژوهش متناظر با پژوهش‌های تفسیرگرا، از رویکرد استقرائی و تحلیل کیفی عمیق داده‌های بدست آمده از نمونه‌های کوچک استفاده شد. اگرچه نتیجه بدست آمده از این استقراء را به سادگی نمی‌توان به دیدگاه همه خبرگان مرتبط با دعا تعمیم داد ولی نتایج پژوهش نظریه اولیه قابل توجهی را در خصوص رسالت اصلی و ماموریت‌های مرتبط و نیز موانع اساسی پیش روی دعا فراهم نمود.

برای گردآوری داده‌ها از راهبرد پیمایش استفاده شد که یکی از رایج‌ترین راهبردهای پژوهش در حوزه علوم اجتماعی و رفتاری می‌باشد (Julien, 2008). در این راستا پژوهشگر به محیط پژوهش مراجعه نمود و از رویکرد کیفی و مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته برای گردآوری داده‌ها و از تحلیل مضمون کیفی برای تحلیل این داده‌ها بهره برد. برای انتخاب مصاحبه‌شوندگان، به مسئولین کنونی و سابق دعا و برخی صاحب‌نظران دیگر که در نیروهای مسلح مسئولیت داشتند مراجعه شد که جمعاً ۱۲ نفر شامل سه ۳ نفر از ذی‌نفعان بیرونی همچون ستاد کل نیروهای مسلح و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح که ۲ نفر از آن‌ها از مدیران سابق دعا نیز بودند و ۹ نفر از مدیران دعا که ۳ نفر از آن‌ها از مدیران سابق و ۶ نفر از آن‌ها از مدیران فعلی دعا در سمت‌های مختلفی مانند دبیرکل دانشگاه، معاونین رئیس دانشگاه، روسای

دانشکده‌ها و پژوهشکده‌های دانشگاه و روسای برخی مراکز دانشگاه مانند مرکز نخبگان و مرکز نظریه پردازی دانشگاه بود. جمع‌آوری داده‌ها تا جایی ادامه یافت که مصاحبه‌های جدید مضمون جدیدی را نشان نمی‌داد، یعنی پژوهش به اشباع نظری دست یافته بود. در این راستا سهم مصاحبه‌های پایانی از مضامین جدید کاهش می‌یافت تا جاییکه در مصاحبه یازدهم فقط یک مضمون جدید یعنی «فقدان جایگاه مناسب دفاع و امنیت ملی در نظام ارزشی نخبگان کشوری» شناسایی شد ولی در مصاحبه دوازدهم هیچ مضمون جدیدی شناسایی نشد. پس از اینکه داده‌های گردآوری شده از مصاحبه بصورت کامل پیاده‌سازی شد، برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و شناسایی شبکه مضامین مصاحبه‌ها، روش تحلیل مضمون از طریق ترسیم شبکه‌های مضمونی بکارگرفته شد (Attride-Stirling, 2001). تحلیل مضمون، یکی از فنون تحلیلی مناسب در تحقیقات کیفی است که از آن می‌توان برای شناخت الگوهای موجود در داده‌های کیفی بهره برد (Braun & Clarke, 2006). براین اساس در دور اول کدگذاری مجموعاً ۱۸۴ کد و در دور دوم مجموعاً ۲۰۱ کد شناسایی شد. در ادامه، تحلیل مضمون براساس الگوی اترید-استرلینگ^۱ (Attride-Stirling, 2001) و در چهار مرحله انجام شد: ۱. کدگذاری و شناسایی مضامین؛ ۲. سازماندهی و تولید شبکه مضامین؛ ۳. توصیف شبکه مضامین و بازخوانی متن؛ و ۴. تفسیر شبکه مضامین با توجه به پرسش‌ها و مبانی نظری پژوهش. البته در ارتباط با مرحله اول تحلیل مضمون، لازم به ذکر است این مرحله که خود مرحله‌ای پیچیده است و عموم مقالات روش‌شناسی تحلیل مضمون، این مرحله را مستقلاً تشریح و بررسی نموده‌اند، از الگوی ۵ مرحله‌ای بران و کلارک (Braun & Clarke, 2006) بهره برده شد: ۱. آشنایی و غور در داده‌ها؛ ۲. ایجاد کدهای اولیه؛ ۳. جستجوی مضامین؛ ۴. بازبینی مضامین؛ و ۵. تعریف و نامگذاری مضامین.

جدول ۱

مراحل تحلیل مضمون شبکه مفاهیم ماموریت‌های داخا و موانع پیش روی آن

مراحل	هدف هر مرحله	اقدامات مرتبط	نتایج تحلیل مضمون
مرحله اول: کدگذاری و شناسایی مضامین	استخراج داده‌ها از متن و انتزاع مضامین مرتبط	آشنایی و غور در داده‌ها ایجاد کدهای اولیه جستجوی مضامین بازبینی مضامین	استخراج داده‌های مرتبط، شامل حدوداً ۵۰۱۰۰ هزار کلمه دو مرتبه کدگذاری مستقل شناسایی حدوداً ۲۰۱ کد نهایی شناسایی ۶ مضمون سازمان‌دهنده اولیه
مرحله دوم: سازماندهی مضامین در الگوی «مضمون فراگیر، مضامین سازمان‌دهنده و مضامین پایه»	انتخاب مضامین پایه، تشکیل مضامین سازمان‌دهنده و انتزاع مضامین فراگیر، ترسیم شبکه مضامین مرور متون استخراج‌شده برای اطمینان از پشتیبانی شدن توسط متن	انتخاب مضامین پایه، تشکیل مضامین سازمان‌دهنده و انتزاع مضامین فراگیر، ترسیم شبکه مضامین مرور متون استخراج‌شده برای اطمینان از پشتیبانی شدن توسط متن	سه مرتبه تجزیه و تحلیل کدها برای شناسایی شبکه مضامین ۱ مضمون فراگیر ۴ مضمون سازمان‌دهنده نهایی ۲۱ مضمون پایه نتایج این مرحله در جداول ۲ الی ۵ بخش «یافته‌ها» ارائه شده.
مرحله سوم: توصیف شبکه مضامین و بازخوانی متن	توصیف شبکه براساس متن و بالعکس	انتخاب مضمون فراگیر و مضامین پیرامونی و توصیف هر یک به اتکای داده‌های استخراج شده بازخوانی متن از دریچه شبکه شناسایی شده	نتایج این مرحله در قسمت ۶-۱ از بخش «یافته‌ها» ارائه شده.
مرحله چهارم: تفسیر مضامین	پاسخ به پرسش‌های پژوهش و تفسیر یافته‌ها با توجه به پژوهش‌های دیگر	پاسخ به پرسش‌های پژوهش مرور ویژگی‌های الگوی شناسایی شده و مقایسه آن با سایر الگوهای مشابه	نتایج این مرحله بر محور شکل ۱ در بخش «بحث و نتیجه‌گیری» ارائه شده.

^۱ Attride-Stirling

برای اعتباریابی یافته‌ها از معیارهای چهارگانه قابلیت اعتماد در پژوهش کیفی شامل قابلیت اعتبار^۱، انتقال‌پذیری^۲، قابلیت اطمینان^۳ و تأییدپذیری^۴ استفاده شد (Graneheim & Lundman, 2004). برای بررسی قابلیت اعتبار از تکنیک «سه‌سویه‌سازی داده‌ای» مبنی بر بهره‌مندی از دیدگاه‌های مسئولین سابق و کنونی داعا در رده‌های صف و ستاد به صورت همزمان و تکنیک «تحلیل گران مستقل» مبنی بر ارائه یافته‌ها به تیم پژوهش و دریافت و اعمال اصلاحات ایشان و نیز تکنیک «بازبین مستقل» مبنی بر ارائه متن پیاده شده مصاحبه‌ها به دو نفر بازبین مستقل در مرحله اول و پس از مطالعه و تامل در داده‌ها درخواست از ایشان برای بررسی کدها، مضامین پایه، مضامین سازمان‌دهنده و نهایتاً مضامین فراگیر استخراج‌شده توسط پژوهشگر و سپس دریافت و اعمال اصلاحات ایشان بهره برده شد. برای بررسی انتقال‌پذیری از تکنیک «توصیف داده‌های مطالعه» استفاده شد و برای این منظور تلاش شد دیدگاه‌های مسئولین مختلف صف و ستاد سابق و کنونی دانشگاه مورد مطالعه قرار گیرد. برای بررسی قابلیت اطمینان نیز از تکنیک «ارائه توضیحات و جزئیات گام به گام پژوهش» استفاده شد که برای این منظور جامعه و نمونه پژوهش و فرایند گردآوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها تشریح شد و همچنین از تکنیک «کدگذاری مجدد» استفاده شد که طی آن پژوهشگر فرایند کدگذاری را در دو سری انجام داد. تعداد کدهای سری دوم ۹٪ نسبت به کدهای سری اول افزایش یافت که نشان‌دهنده ثبات نسبی در کدگذاری می‌باشد. برای بررسی تأییدپذیری نیز از تکنیک «مستندسازی پژوهشگر در خصوص داده‌ها، روش‌ها و تصمیمات» استفاده شد. برای این منظور صوت و متن کامل پیاده‌شده مصاحبه‌ها به تفکیک کدگذاری سری اول و سری دوم نزد پژوهشگر ثبت و ضبط شده و همچنین کلیه کدها و مضامین سری اول و سری دوم، نیز موجود و قابل ارائه می‌باشد. داده‌های مهم مربوط به تصمیمات پژوهشگر نیز در **جدول ۱** ارائه گردیده است. همچنین تکنیک «استفاده از نقل قول» نیز بکار گرفته شد، اما بنا بر محدودیت تعداد واژگان مقاله، در بخش یافته‌ها فقط به کدهای مربوطه اشاره شد و عبارتهای نقل قول شده حذف گردید.

یافته‌ها

بر اساس تجربه زیسته جمع منتخبی از صاحب‌نظران داعا، ماموریت‌های داعا و موانع پیش روی تحقق این ماموریت‌ها را می‌توان در قالب شبکه مضامینی مشتمل بر یک مضمون فراگیر و چهار مضمون سازمان‌دهنده مهم یعنی «ماموریت‌ها»، «قلمرو ماموریتی»، «آسیب‌های درونی» و «چالش‌های بیرونی» بیان نمود.

در این راستا در **جدول ۲** مضمون فراگیر که به نوعی در دیدگاه همه مصاحبه‌شوندگان حضور داشت ارائه شده است.

جدول ۲

مراحل تحلیل مضمون شبکه مفاهیم ماموریت‌های داعا و موانع پیش روی آن

مضمون فراگیر	عناصر و مولفه‌ها
رسالت بنیادین داعا	تربیت مدیران عالی کشوری و لشگری مبتنی بر فهمی همه‌جانبه از دفاع و امنیت ملی فلسفه وجودی دانشگاه دفاع ملی: تربیت مدیران عالی کشوری و لشگری رسالت اصلی داعا و دانشگاه‌های دفاع ملی در سراسر دنیا: تربیت مدیران سطوح میانی به بالا ضرورت ساختاری برای تربیت ۳۰۰۰ تا ۵۰۰۰ مدیر عالی تامین کننده درک مشترک امنیت ملی مدیران عالی بررسی بعد امنیتی و دفاعی مسائل جامعه و شناخت معتبر و صحیح از منافع ملی و امنیت ملی

¹ Credibility

² Transferability

³ Dependability

⁴ Conformability

رسالت بنیادین داعا به نوعی روح حاکم و جهت‌دهنده ماموریت‌های داعا می‌باشد. ماموریت‌ها نیز به عنوان کارویژه‌های ذیل رسالت بنیادین داعا، یکی از مضامین سازمان‌دهنده می‌باشد که در **جدول ۳** برحسب مضامین پایه تشکیل دهنده آن ارائه شده است.

جدول ۳

عناصر و مولفه‌های مضمون سازمان‌دهنده ۱ (ماموریت‌های داعا)

ردیف	مضامین مرتبط	پایه	عناصر و مولفه‌ها	کدهای مرتبط
مضمون پایه ۱	آموزش و تربیت راهبردی و اخلاقی	نیاز گسترده کشور به تربیت مدیران توانمند، متعهد، راهبردی و بالتبع لزوم تمرکز داعا بر این ماموریت	آینده نگری در آموزش و لزوم تربیت مدیران و فرماندهان آینده ضرورت تامین نگرش اسلامی و تربیت معنوی و اخلاقی آموزش دکتری تخصصی؛ آموزش پودمانی و کوتاه مدت؛ آموزش مداوم و بازآموزی	[A۴۹] [A۱۰۲] [A۳۱] [A۱۸۸] [A۲۵] [A۸۰] [A۲۷] [A۱۲] [A۲۸] [A۲۹] [A۱۷۰] [A۸۲] [A۱۲۸] [A۳۶] [A۳۴] [A۳۰] [A۱۶۴] [A۱۵۶] [A۱۲۹] [A۱۰۴] [A۴۶] [A۳۱] [A۱۷۲] [A۱۴۰] [A۸۶] [A۱۳۸] [A۸۱] [A۱۶۳] [A۷۲]
مضمون پایه ۲	پژوهش راهبردی پشتیبان آموزش، نافع و مرجعیت‌ساز در علوم دفاعی و امنیتی	پژوهش در خدمت آموزش پژوهش برای تولید علم مرجع ساز و پژوهش برای علم نافع	دو هدف اصلی پژوهش شامل نگاشت دانشی تجارب گذشته و آینده نگاری برای مواجهه با چالش‌های آینده در محیط دفاع و امنیت ملی دو هدف اصلی پژوهش شامل تقویت آموزش دانشگاه و حل مسائل راهبردی کشور	[A۲۱] [A۲۰] [A۱۴] [A۱۸۸] [A۶۶] [A۴۴] [A۳۷] [A۳۱] [A۸۹] [A۸۷] [A۷۸] [A۶۷] [A۱۴۴] [A۱۳۲] [A۱۰۹] [A۱۵۰] [A۵۲] [A۱۵۳] [A۱۳] [A۱۳۰] [A۱۵۱] [A۱۴۲] [A۱۹۱]
مضمون پایه ۳	نظریه‌پردازی در حوزه دفاع، امنیت ملی و مدیریت راهبردی	نظریه‌پردازی و توسعه	کرسی‌های نظریه‌پردازی و تأکید بر تحقیقات بنیادین پیش‌نیاز و لازمه توسعه تحقیقات کاربردی و تولید نظریات بومی و دینی تمرکز بر علوم دفاعی و امنیتی و راهبردی	[A۱۶۶] [A۱۵۲] [A۳۹] [A۳۸] [A۱۸۸] [A۱۵۷]
مضمون پایه ۴	دیپلماسی علمی و توسعه روابط علمی بین‌المللی	محدود نشدن به ایران، لازمه بالندگی داعا	ضرورتی برای گسترش عمق راهبردی جمهوری اسلامی و عرضه ایده‌های انقلاب اسلامی به جهان	[A۱۸۸] [A۱۱۵] [A۴۱]
مضمون پایه ۵	خدمات مستشاری راهبردی	ضرورتی برای پیاده سازی راهبردها و الگوها	ارائه پیشنهادات عملی برای حل معضلات و مسائل جاری	[A۱۸۸] [A۴۵] [A۴۴]
مضمون پایه ۶	گفتمان‌سازی و روشنگری عمومی در دفاع و امنیت ملی همه جانبه	روشنگری عمومی در دفاع و امنیت ملی همه جانبه	تبیین و نشر گفتمان انقلاب اسلامی در فضای عمومی روشنگری عمومی در جنگ شناختی دشمن درخصوص مسائل کلان انقلاب در سطح راهبردی	[A۱۸۸] [A۱۵۸] [A۷۶] [A۴۰]

ماموریت‌های شناسایی شده می‌تواند قلمروهای متفاوتی داشته باشد. به عنوان مثال ماموریت آموزش و تربیت راهبردی و اخلاقی می‌تواند در سطح تاکتیکی یا میانی یا راهبردی جنگ دنبال شود. درحالیکه مصاحبه‌شوندگان قلمرو خاصی را برای ماموریت‌های داعا تعیین می‌کردند. از این رو «قلمرو ماموریتی» به عنوان یکی دیگر از مضامین سازمان‌دهنده شناسایی شد. این مضمون سازمان‌دهنده در **جدول ۴** برحسب مضامین پایه تشکیل دهنده آن ارائه شده است.

جدول ۴

عناصر و مولفه‌های مضمون سازمان‌دهنده ۲ (قلمرو ماموریتی داعا)

ردیف	مضامین مرتبط	پایه عناصر و مولفه‌ها	کدهای مرتبط
مضمون پایه ۷	تمرکز بر امور راهبردی	تمرکز بر سطح راهبردی تفکر و عمل؛ نه سطح فنی و اجرایی متولی سطح راهبردی جنگ؛ نه متولی عملیات و تاکتیک تربیت فرماندهی نیرو و بلکه سه نیرو؛ نه تیپ و لشگر در سطح دکتری تخصصی؛ نه کارشناسی ارشد و کارشناسی	[A۵۵] [A۵۴] [A۱۶] [A۱۵] [A۱۳۱] [A۱۰۸] [A۷۵] [A۷۰] [A۱۶۸] [A۱۵۹] [A۱۵۴] [A۱۰۳] [A۹۰] [A۱۶۲]
مضمون پایه ۸	اتخاذ رویکرد همه جانبه به دفاع و امنیت ملی	درک جامع و ذوابعاد از امنیت ملی، فراتر از بعد نظامی و شامل ابعاد اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی دفاع و امنیت دفاع همه‌جانبه و تعریف دفاع ملی بر مبنای کلیه دفاع‌هایی که امنیت ملی را تامین می‌کنند (دفاع اقتصادی، دفاع نظامی و ...). تأکید بر تربیت حکمرانان و مدیران راهبردی همه حوزه‌ها نه فقط حوزه‌های امنیتی	[A۳۵] [A۴۷] [A۱۶۸] [A۹۰] [A۱۲۷] [A۴۸] [A۳۶] [A۱] [A۵۱] [A۵۱] [A۱۶۹] [A۱۴۶] [A۱۳۹] [A۱۴۵]
مضمون پایه ۹	مخاطبین فراگیر از فرماندهان نیروهای مسلح کشور تا مدیران جبهه جهانی مستضعفین	دو جریان دانشجویی؛ گروه مجربان برخوردار از تجارب غنی و گروه جوانان برخوردار از خلاقیت ناب شامل مدیران راهبردی لشگری، کشوری، جبهه مقاومت، جهان اسلام و مستضعفین جهان جذابیت کمتر برای جذب دانشجویان جوان (مدیران فردا) و ظرفیت بیشتر برای جذب مدیران موجود	[A۱۰۱] [A۱۰۰] [A۴۷] [A۱۳۶] [A۱۲۰] [A۱۱۹] [A۱۷۹] [A۵۳] [A۱۶۵] [A۱۸] [A۱۵۵]

تحقق رسالت بنیادین داعا و ماموریت‌های آن بدون موانع درونی (داخل سازمان داعا) و بیرونی (در محیط و بازیگران بیرون از سازمان داعا) نمی‌باشد. در این راستا در مصاحبه‌ها دسته‌ای از آسیب‌های داعا به عنوان موانع درونی و دسته‌ای از چالش‌های محیطی داعا به عنوان موانع بیرونی شناسایی شد. هر یک از این موانع به عنوان یک مضمون سازمان‌دهنده مجزا در نظر گرفته شد که در **جدول ۵** برحسب مضامین پایه تشکیل‌دهنده آن ارائه شده است.

جدول ۵

عناصر و مولفه‌های مضمون سازمان‌دهنده ۳ (آسیب‌های درونی داعا) و سازمان‌دهنده ۴ (چالش‌های بیرونی داعا)

ردیف	مضامین مرتبط	پایه عناصر و مولفه‌ها	کدهای مرتبط
مضمون سازمان‌دهنده ۳: آسیب‌های درونی داعا			
مضمون پایه ۱۰	خلاء بین سطح عملیاتی و سطح راهبردی جنگ و فقدان نظریه‌های جنگ	لزوم تقویت طرح‌ریزی عملیاتی مشترک (دانش تاکتیک) لزوم تقویت طرح‌ریزی عملیاتی مرکب (دانش تاکتیک) خصوصا برای پشتیبانی از محور مقاومت طرح‌ریزی عملیات مشترک بین نظامیان و غیرنظامیان	[A6] [A8] [A110] [A74] [A7]
مضمون پایه ۱۱	پراکنده‌کاری و فقدان تمرکز بر بخش دفاع و امنیت ملی	ضرورت تمرکز داعا بر بخش دفاع و امنیت ملی و ارائه تعریف جامع و مانع از این بخش ضرورت متمرکز نمودن دوره دکتری تخصصی بر امور دفاعی و امنیتی که اختصاص به داعا دارد.	[A105] [A2] [A64] [A160] [A148] [A113] [A181] [A180] [A161] [A182]

		ضرورت متمرکز نمودن دوره‌های پودمانی بر تربیت دفاعی و امنیتی حرف و مشاغل حساس مانند وزراء، قضات، ائمه جمعه و غیره.	
		ضرورت آمایش بخش دفاع و امنیت ملی برای هدفگذاری تربیت، آموزش و تحقیقات داخا	
[A23] [A171] [A57]	[A58] [A133] [A134]	لزوم تعریف رسمی تربیت در کنار آموزش و پژوهش به عنوان مأموریت ضرورت بررسی وضعیت گرایش به ارزش‌های بنیادین و لزوم وجود سیاست، برنامه و نقشه راه برای تربیت	مضمون پایه ۱۲
[A173] [A174] [A175]	[A176] [A17]	برنامه و نقشه راه برای تربیت اتخاذ فضا سازی به عنوان یکی از راهبردهای اصلی تربیت دفتر نمایندگی عقیدتی و سیاسی و دفتر نمایندگی رهبری در دانشگاه‌ها، دو مسئول کلیدی در طراحی نظام تربیتی داخا	فقدان سیاست، برنامه و نقشه راه مشخص برای تربیت معنوی و اخلاقی
[A94] [A106] [A105]	[A112]	اهمیت ویژه علوم شناختی در جنگ‌های مدرن، جنگ آینده جنگ شناختی امنیت سایبری یکی از شقوق مهم امنیت در آینده نقش مهم رسانه/جنگ‌های رسانه‌ای در تامین/ تهدید امنیت روانی جامعه	مضمون پایه ۱۳
[A99] [A114] [A47]		دفاع مقدس و جنگ‌های منطقه‌ای محور مقاومت به مثابه گنجی از دانش ضمنی و بومی جنگ رسالت داخا در مدیریت دانش بومی جنگ	توجه محدود به توسعه نوظهور و توسعه علوم مرتبط از جمله جنگ‌های شناختی، رسانه‌ای و سایبری
[A10] [A50] [A77]	[A97] [A83] [A134]	فقدان همکاری‌های بزرگ و قابل توجه داخا با دانشگاه‌های کشور و لزوم توسعه کنسرسیوم‌های دانشگاهی ارتباط محدود داخا با بخش‌های غیرنظامی و لزوم تقویت آن	مضمون پایه ۱۴
[A84] [A199] [A22]		فقدان ارتباط گسترده داخا با حوزه‌های علمیه و تدوین مکتب دفاعی و امنیتی اسلام ناکافی بودن تعاملات بین المللی و جذب دانشجویان خارجی	توجه محدود به توسعه دانش بومی دفاع همه‌جانبه و نگاشت تجارب مرتبط از جمله جنگ تحمیلی و جنگ‌های تحمیلی منطقه‌ای محور مقاومت
[A9] [A11] [A32]	[A192] [A197] [A200]	پراکندگی در اقدامات پژوهشی پژوهشکده‌ها و ناهم‌سویی یا عدم هم‌افزایی آن‌ها نسبت به اقدامات پژوهشی دانشکده‌ها	مضمون پایه ۱۵
[A48] [A49] [A88]	[A141] [A143] [A193]	فقدان شکلگیری آموزش مبتنی بر پژوهش و پشتیبانی کافی پژوهش‌ها از آموزش‌های داخا	حوزه‌های علمی، دستگاه‌های کشوری و نخبگان جهان
[A194] [A24]		فقدان ارتباط و بلکه بی‌ارتباطی دانشکده‌ها و پژوهشکده‌ها در سطح رساله‌ها، پژوهش‌های گروهی، میزهای پژوهشی، پروژه‌های پژوهشی	فقدان انسجام راهبردی در فعالیت‌های پژوهشی و هم‌سویی محدود پژوهشکده‌ها و دانشکده‌ها
[A56] [A98]		فقدان هوشمندی لازم در فرایند پذیرش دانشجویان برای انتخاب دانشجویان مستعد فرماندهی و مدیریت عالی	مضمون پایه ۱۶
[A59] [A4] [A104] [A3]	[A105] [A71] [A73]	فقدان ارسال هدفمند دانشجو از سوی سازمان‌های طرف تقاضای آموزش‌های داخا	کیفیت دانشجویان ورودی و فقدان نظام گزینش نشان‌محور
[A111] [A137] [A149]	[A5]	ضرورت اشتغال تمام وقت دانشجویان دکتری و مقاومت سازمان‌ها در اینخصوص طولانی شدن فرایند رساله نویسی دانشجویان آسیب‌های شغلی متعددی که متوجه دانشجویانی می‌شود که از سازمان‌های خود برای تحصیل تمام وقت جدا شدند.	مضمون پایه ۱۷
		ضرورت محدود ساختن دوره‌های دکتری به تامین اعضاء هیئت علمی و متخصصین لازم در حوزه‌های تخصصی دفاعی و امنیتی داخا	جدا شدن دانشجویان دکتری از محیط خدمت و طولانی شدن فرایند رساله‌نویسی

مضمون سازمان‌دهنده ۴: چالش‌های بیرونی داخا

[A185] [A93] [A91] [A85] [A95] [A62]	تقاضای محدود دانش و تجربه‌بستگی در احراز مناصب عالی مدیریتی پژوهش از سوی نظام تصمیم‌گیری کشور، در مراکز پژوهشی احراز مسئولیت‌ها و لزوم باورمندی قوای سه گانه به ضرورت وجود ساختاری آموزشی برای پرورش ابعاد مدیریتی، امنیتی و دفاعی مدیران کشور فقدان رقابت‌جویی بین‌المللی و غلبه رانت‌جویی در طرف تقاضای دانش دانشگاهی	مضمون پایه ۱۹
[A135] [A183] [A184]	احتیاط‌ها و بعضاً بدبینی‌های نخبگان برای همکاری با بخش‌های نظامی به تبع تبلیغات منفی دشمن فقدان فهم درست از مقوله امنیت و دفاع ملی و تاثیر ابعاد اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی بر امنیت و دفاع ملی در درون و بیرون بخش دفاعی و امنیتی عدم شناخت عمومی نسبت به ارزش ذاتی دفاعی و امنیت	مضمون پایه ۲۰
[A96] [A116] [A117] [A118] [A92] [A30] [A103]	جانیافتادن دانشگاه در بخش‌های دولتی و نظامی چالش سیاسی کاری در کشور و عدم پذیرش ماموریت تربیت مدیران عالی توسط داعا خصوصا از طرف بخش کشوری ضرورت مشارکت دادن همه ذی نفعان و سلايق سياسي گوناگون در برنامه‌ریزی و اجرای دوره‌های داعا اعتباربخشی ملی به دوره‌های داعا به عنوان یکی از لوازم تصدی مناصب مهم کشوری و لشگری	مضمون پایه ۲۱

یافته‌ها نشان داد مضمون فراگیر نهفته در سراسر مصاحبه‌ها را می‌توان «تربیت مدیران عالی کشوری و لشگری مبتنی بر دفاع و امنیت ملی همه‌جانبه» دانست که رسالت بنیادین و فلسفه اساسی تاسیس داعا می‌باشد. بر این اساس انتظار می‌رود همه کارویژه‌های داعا در خدمت این رسالت قرار گیرند. این رسالت مبتنی بر فهمی همه‌جانبه از دفاع و امنیت ملی و به منظور توسعه درک مشترکی از دفاع و امنیت ملی در مدیران و فرماندهان کشوری و لشگری انجام می‌شود. در ادامه بدست آمد که این رسالت از طریق انجام ماموریت‌ها و کارویژه‌های ششگانه‌ای محقق می‌شود که دارای ویژگی‌های خاصی می‌باشند. همچنین مجموعه‌ای از «آسیب‌های درونی» و «چالش‌های بیرونی» شناسایی شد که به ترتیب معرف نقاط ضعف داخلی داعا و نقاط تهدیدآمیز بیرونی و محیطی داعا می‌باشد. این نقاط می‌تواند عزیمت‌گاه حرکت‌های اصلاح‌گرایانه برای بهبود و ارتقاء نقش‌آفرینی داعا در انجام کارویژه‌های خود باشد. در مجموع یافته‌های پژوهش را در قالب شکل ۱ می‌توان جمع‌بندی نمود.

شکل ۱

شبکه مضامین بدست آمده از تجزیه و تحلیل تجربه زیسته مصاحبه‌شوندگان

بحث و نتیجه‌گیری

آنچه را که بتوان به عنوان فلسفه اساسی و رسالت محوری تاسیس داعا عنوان نمود، همانا «تربیت مدیران عالی کشوری و لشگری مبتنی بر دفاع و امنیت ملی همه‌جانبه» می‌باشد که به عنوان مضمون فراگیر به تعابیر گوناگونی در مصاحبه‌ها بیان شد. این رسالت را می‌توان از اختصاصات داعا نسبت به سایر دانشگاه‌های نظامی و غیرنظامی کشور برشمرد (مصاحبه‌کننده هفتم) که البته شبیه آن در عموم دانشگاه‌های دفاع ملی دنیا ملاحظه می‌شود (مصاحبه‌کننده ششم). بر این اساس انتظار می‌رود همه ماموریت‌های داعا در خدمت این رسالت اصلی قرار گیرند. در این لایه حتی ماموریت پژوهش و انجام تحقیقات راهبردی نیز در خدمت رسالت اصلی دانشگاه یعنی تربیت فرماندهان و مدیران عالی و میانی بازتعریف می‌گردد (مصاحبه‌کننده سوم).

ماموریت‌های داعا به عنوان اولین مضمون سازمان‌دهنده، حدود ۳۰٪ از مضامین شناسایی شده در شبکه مضامین را در قالب شش مضمون پایه در بر گرفت. مضمون پایه اول یا «آموزش و تربیت راهبردی و اخلاقی»، ریشه در نیاز گسترده کشور به تربیت مدیران توانمند، متعهد و راهبردی دارد (مصاحبه‌کننده سوم) که می‌بایست همراه با آینده‌نگری و لزوم تربیت مدیران و فرماندهان برای آینده انجام شود (مصاحبه‌کننده دهم). در یک تقسیم‌بندی کاربردی این ماموریت می‌تواند در سه نوع آموزش ۱. دکتری تخصصی، ۲. آموزش پودمانی و کوتاه مدت و ۳. بازآموزی و آموزش مداوم مدیران و فرماندهان انجام شود (مصاحبه‌کننده هفتم). آنچه کمتر بدان پرداخته شده، ضرورت تربیت معنوی و اخلاقی به همراه آموزش می‌باشد (مصاحبه‌کننده دهم). این موضوع و نیز توجه به تقویت نگرش‌های اسلامی عامل مهمی در تربیت کادر تراز انقلاب اسلامی محسوب شده است (مصاحبه‌کننده هشتم). مضمون پایه دوم یا «پژوهش راهبردی پشتیبان آموزش، نافع و مرجعیت‌ساز در علوم دفاعی و امنیتی»، این ویژگی هویتی را با خود دارد که به صورت ویژه‌ای در خدمت آموزش می‌باشد تا داعا را در تربیت مدیران و فرماندهان عالی و میانی کشور یاری رساند (مصاحبه‌کننده سوم). دو هدف دیگر برای این ماموریت عبارت بود از تولید علم مرجع ساز و تولید علم نافع (یعنی حل‌کننده مسائل کشور) (مصاحبه‌کننده نهم). مضمون پایه سوم یا «نظریه‌پردازی در حوزه دفاع، امنیت ملی و مدیریت راهبردی» که ارتباط قابل توجهی با ماموریت قبلی دارد، به حوزه تحقیقات بنیادین مرتبط می‌شود (مصاحبه‌کننده چهارم) و لازمه توسعه تحقیقات کاربردی و توسعه نظریات بومی و دینی دانسته شده است (مصاحبه‌کننده نهم). از جمله ابزارهای موثر در انجام این ماموریت به کرسی‌های نظریه‌پردازی اشاره شد (مصاحبه‌کننده چهارم). مضمون پایه چهارم یا «دیپلماسی علمی و توسعه روابط علمی بین‌المللی»، به عنوان ماموریتی ارائه شد که سبب می‌شود نفوذ انقلاب اسلامی به جغرافیای ایران محدود نشود (مصاحبه‌کننده چهارم). این ماموریت یعنی علاوه بر گسترش عمق راهبردی جمهوری اسلامی و عرضه ایده‌های انقلاب اسلامی به جهان (مصاحبه‌کننده هفتم)، لازمه بالندگی داعا نیز تلقی شد. زیرا اساساً رقابت‌جویی بین‌المللی یکی از شرایطی است که سبب شکوفایی ظرفیت‌های دانشگاهی می‌گردد (مصاحبه‌کننده پنجم). مضمون پایه پنجم یا «ارائه خدمات مستشاری راهبردی و خاص» به عنوان ماموریتی در خدمت پیاده‌سازی راهبردها و الگوهای ملی پیشنهاد شد (مصاحبه‌کننده چهارم). در این ماموریت تلاش می‌شود بدون آنکه پژوهش مستقل و اصیل دانشگاهی انجام گردد، از دانش موجود اعضای هیأت علمی دانشگاه برای ارائه پیشنهادات عملی به منظور حل معضلات و مسائل جاری کشور استفاده گردد. نهایتاً مضمون پایه ششم یا «گفتمان‌سازی و روشنگری عمومی در دفاع و امنیت ملی همه‌جانبه» با این استدلال مطرح شد که داعا با توجه به تمرکز و احاطه خود بر مسائل حوزه دفاع و امنیت ملی، ظرفیت ویژه‌ای در جهت تبیین و نشر گفتمان انقلاب اسلامی در فضای عمومی دارد (مصاحبه‌کننده چهارم). در این خصوص به جنگ شناختی دشمن اشاره شد که ضرورت روشنگری دانشگاه در مسائل کلان انقلاب اسلامی در سطح راهبردی را دوچندان نموده (مصاحبه‌کننده نهم).

قلمرو ماموریتی داعا به عنوان دومین مضمون سازمان‌دهنده، حدود ۱۸٪ از مضامین را در بر گرفت. این مضمون سه مضمون پایه را دربر گرفت. مضمون پایه اول یا «تمرکز بر امور راهبردی» یکی از موضوعات تمایزبخش داعا از دیگر دانشگاه‌ها قلمداد شد. در این راستا می‌توان به تمرکز داعا بر سطح راهبردی تفکر و عمل دانشگاهی اشاره نمود که فراتر از سطوح فنی و اجرایی قرار دارد (مصاحبه‌کننده نهم). از این رو در برخی از مصاحبه‌ها، سطح راهبردی جنگ که فراتر از سطوح عملیاتی و تاکتیکی قرار می‌گیرد، به صورت اختصاصی برای داعا هدفگذاری شد (مصاحبه‌کننده دوم) و تربیت فرماندهان نیرو و بلکه فرماندهان سه نیرو که فراتر از فرماندهان تیپ و لشکر قرار می‌گیرد، در رده ماموریتی این دانشگاه ذکر شد (مصاحبه‌کننده هفتم) و لذا مقطع تحصیلی اصلی این دانشگاه نیز صرفاً دکتری تخصصی عنوان شد (مصاحبه‌کننده چهارم). مضمون پایه دوم یا «اتخاذ رویکرد همه‌جانبه به دفاع و امنیت ملی»، از دیگر تمایزات مهم داعا دانسته شد (مصاحبه‌کننده چهارم) که در آن، امنیت ملی فراتر از امنیت نظامی و شامل امنیت اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی می‌گردد

(مصاحبه‌کننده اول). برای این اساس دفاع نیز بصورت همه جانبه تعریف می‌شود و دفاع ملی نیز فراتر از دفاع نظامی، شامل دفاع اقتصادی، دفاع زیستی، دفاع اجتماعی و فرهنگی نیز می‌گردد (مصاحبه‌کننده دهم). لذا اشاره می‌شد که فهم صحیح از مقوله دفاع و مقوله امنیت ملی اختصاص به فرماندهان بخش لشگری ندارد (مصاحبه‌کننده پنجم)، بلکه مدیران میانی و عالی همه حوزه‌های بخش لشگری نیز می‌بایست برای حفظ منافع ملی، فهم صحیحی از این مقولات داشته باشند و از این رو نیازمند تربیت راهبردی در این حوزه می‌باشند (مصاحبه‌کننده نهم). مضمون پایه سوم یا «مخاطبین فراگیر از فرماندهان نیروهای مسلح کشور تا مدیران جبهه جهانی مستضعفین» بیانگر این موضوع بود که مخاطبین داعا محدود به بخش لشگری نمی‌شوند و اتفاقاً بخش قابل توجهی از مخاطبین این دانشگاه در بخش لشگری قرار دارند (مصاحبه‌کننده هفتم). آنچه شایان توجه بود ادعای عدم محدودیت جغرافیایی یا حتی مذهبی برای مخاطبین این دانشگاه بود، یعنی بیان می‌شد مخاطبین این دانشگاه باید از محدوده ملی گرفته تا محدوده‌های منطقه‌ای و جهانی از یک سو و از مخاطبین شیعه گرفته تا جبهه جهانی مستضعفین که ممکن است فراتر از حتی ادیان ابراهیمی باشد، را می‌بایست در برگیرد (مصاحبه‌کننده دهم).

آسیب‌های درونی به عنوان سومین مضمون سازمان‌دهنده، حدود ۳۶٪ از مضامین شناسایی‌شده در شبکه مضامین را در قالب نه مضمون پایه دربرگرفت. آسیب‌ها، معرّف نقاط ضعف درونی داعا می‌باشد که با تقویت ساخت درونی، آن‌ها بهبود خواهند یافت. مضمون پایه اول یا «خلاء بین سطح عملیاتی و سطح راهبردی جنگ و فقدان نظریه‌های جنگ»، به عنوان یکی از خلاءها شمرده شد (مصاحبه‌کننده اول) که برطرف کردن آن مستلزم تقویت طرح‌ریزی عملیاتی مشترک (دانش تاکتیک) بین نیروهای مسلح جمهوری اسلامی (مصاحبه‌کننده پنجم) و نیز طرح‌ریزی عملیاتی مرکب (دانش تاکتیک) بین جمهوری اسلامی و کشورهای محور مقاومت می‌باشد (مصاحبه‌کننده اول) که بدون طرح‌ریزی‌های عملیاتی مشترک بخش لشگری و کشوری غیرممکن خواهد بود (مصاحبه‌کننده دوم). مضمون پایه دوم یا «پراکنده‌کاری و فقدان تمرکز بر بخش دفاع و امنیت ملی» از جمله مهم‌ترین آسیب‌هاست. داعا کمتر بر ابعاد دفاعی و امنیت ملی حوزه‌های راهبردی کشور تمرکز نموده (مصاحبه‌کننده پنجم). جبران این ضعف مستلزم ارائه تعریفی جامع و به ویژه مانع از بخش دفاع و خروجی آن یعنی امنیت ملی است (مصاحبه‌کننده اول). به عنوان مثال بخشی از مصاحبه‌شوندگان بر ضرورت متمرکز نمودن دوره دکترای تخصصی داعا به بخش دفاع و موضوعات دفاعی و امنیتی داشتند (مصاحبه‌کننده هفتم) و در این راستا دوره‌های پودمانی و کوتاه‌مدت را دوره‌هایی با ظرفیت بیشتر برای تربیت دفاعی و امنیتی حرف و مشاغل حساس کشوری می‌دانستند (مصاحبه‌کننده دهم). مضمون پایه سوم یا «فقدان سیاست، برنامه و نقشه راه مشخص برای تربیت معنوی و اخلاقی» حکایت از این داشت که با وجود اجماع نسبی نسبت به ضرورت تربیت معنوی و اخلاقی در داعا، این نوع تربیت از سیاست، برنامه و نقشه راه مشخصی برخوردار نیست (مصاحبه‌کننده دهم). در این راستا بر «فضاسازی» به عنوان یکی از راهبردهای اصلی تربیتی (مصاحبه‌کننده چهارم) و بر ظرفیت ویژه دو نهاد مرتبط یعنی دفتر نمایندگی عقیدتی و سیاسی و دفتر نمایندگی رهبری در دانشگاه‌ها تأکید ویژه‌ای شد (مصاحبه‌کننده هشتم). مضمون پایه چهارم یا «توجه محدود به جنگ‌های نوظهور و توسعه علوم مرتبط از جمله جنگ‌های شناختی، رسانه‌ای و سایبری» دلالت بر روزآمدسازی افق نگاه و برنامه‌های آموزشی و پژوهشی داعا بنا بر اهمیت ویژه علوم شناختی در جنگ‌های مدرن داشت (مصاحبه‌کننده هفتم). به تعبیر برخی از مصاحبه‌شوندگان، جنگ آینده جنگ شناختی است (مصاحبه‌کننده ششم) و از این رو امنیت سایبری و نقش مهم رسانه‌ها در تأمین امنیت روانی جامعه بسیار بیشتر می‌بایست مورد توجه داعا قرار گیرد (مصاحبه‌کننده هفتم). مضمون پایه پنجم یا «توجه محدود به توسعه دانش بومی دفاع همه جانبه و نگاه تجارب مرتبط از جمله جنگ تحمیلی و جنگ‌های تحمیلی منطقه‌ای محور مقاومت» نیز حکایت‌گر این بود که داعا در نگاه دانش ضمنی تولید شده در «دفاع مقدس و جنگ‌های منطقه‌ای محور مقاومت»، آنچنان که باید توفیق نداشته (مصاحبه‌کننده چهارم) و لذا امروزه مدیریت دانش بومی دفاع همه جانبه از اولویت‌های مهم داعا شمرده شد (مصاحبه‌کننده ششم). مضمون پایه ششم یا «همکاری‌های محدود با دانشگاه‌های کشوری و

حوزه‌های علمیه، دستگاه‌های کشوری و نخبگان جهان»، شاید پربسامدترین آسیب شناسایی شده در مصاحبه‌ها بود. از این رو به انحاء مختلفی به فقدان همکاری‌های بزرگ و قابل توجه داعا با دانشگاه‌های کشور و لزوم توسعه کنسرسیوم‌های دانشگاهی تأکید می‌شد (مصاحبه‌کننده پنجم). افزون بر این ارتباط محدود داعا با بخش‌های غیرنظامی نیز مورد تأکید بود (مصاحبه‌کننده دوم). فقدان ارتباط گسترده داعا با حوزه‌های علمیه به منظور تدوین مکتب دفاعی و امنیتی اسلام (مصاحبه‌کننده هشتم)؛ و ناکافی بودن تعاملات بین المللی، جذب دانشجویان خارجی و تبادل استاد و دانشجو با دانشگاه‌های دفاع ملی کشورهای دیگر (مصاحبه‌کننده ششم) از جمله اشکالاتی بود که به تعبیر یکی از مصاحبه‌شوندگان سبب شده این دانشگاه از یک شبکه توانا بهره‌مند باشد (مصاحبه‌کننده یازدهم). مضمون پایه هفتم یا «فقدان انسجام راهبردی در فعالیت‌های پژوهشی و هم‌سویی محدود پژوهشکده‌ها و دانشکده‌ها» نشان‌دهنده اشکالاتی در معماری داعا می‌باشد. از جمله این اشکالات می‌توان به پراکندگی در اقدامات پژوهشی پژوهشکده‌ها و ناهم‌سویی یا عدم هم‌افزایی آن‌ها با اقدامات پژوهشی دانشکده‌ها دانست (مصاحبه‌کننده دوم). به صورت مشخص به فقدان ارتباط و بلکه بی‌ارتباطی دانشکده‌ها و پژوهشکده‌ها در سطح رساله‌ها، پژوهش‌های گروهی، میزهای پژوهشی و پروژه‌های پژوهشی اشاره شد (مصاحبه‌کننده یازدهم). این موضوعات و به همراه عوامل دیگر سبب شده تا به قضاوت برخی مصاحبه‌شوندگان داعا شاهد عدم شکلگیری آموزش مبتنی بر پژوهش و پشتیبانی کافی پژوهش‌ها از آموزش‌های خود باشد (مصاحبه‌کننده دوم). مضمون پایه هشتم یا «کیفیت دانشجویان دکتری ورودی و فقدان نظام گزینش نشان‌محور»، نقطه ضعف دیگری بود که محصول فقدان هوشمندی لازم در فرایند پذیرش دانشجویان برای انتخاب دانشجویان مستعد فرماندهی و مدیریت عالی دانسته می‌شد (مصاحبه‌کننده چهارم). این موضوع البته نشان‌دهنده ارسال غیرهدفمند دانشجویان از سوی سازمان‌های طرف تقاضای آموزش‌های داعا نیز می‌باشد (مصاحبه‌کننده ششم). مضمون پایه نهم یا «جدا شدن دانشجویان دکتری از محیط خدمت» نیز ضعف دیگری بود که بیان می‌شد از یک سو سبب مقاومت خود دانشجویان و سازمان‌های ارسال کننده در برابر تحصیل تمام وقت ایشان (مصاحبه‌کننده چهارم) و بالتبع موجب طولانی شدن فرایند رساله نویسی می‌شود و از سوی دیگر به دانشجویانی که برای تحصیل تمام وقت از سازمان‌های خود جدا شده‌اند آسیب می‌رساند (مصاحبه‌کننده اول). در این راستا برخی از مصاحبه‌شوندگان بر ضرورت گسترش دوره‌های کوتاه‌مدت پودمانی تأکید داشتند (مصاحبه‌کننده نهم).

چالش‌های بیرونی به عنوان چهارمین و آخرین مضمون سازمان‌دهنده، حدود ۸٪ از مضامین شناسایی شده در شبکه مضامین را در قالب ۳ مضمون پایه دربرگرفت. چالش‌ها، معرف نقاط تهدیدآمیز بیرونی می‌باشد که ریشه در محیط بیرونی و زیست‌بوم داعا دارد. غلبه بر این چالش‌ها نیز اگرچه مستلزم تقویت هدفمند ساخت داخلی داعا می‌باشد ولی عمدتاً متوجه زمینه‌سازی تغییرات دشوار در زیست‌بوم داعا می‌باشد. مضمون پایه اول یا «توجه محدود نظام تصمیم‌گیری کشور به جایگاه دانش و فرآیندهای پژوهشی، در احراز مسئولیت‌ها و اتخاذ تصمیمات کلان خصوصاً در حوزه دفاع و امنیت ملی»، به عنوان یکی از مهم‌ترین چالش‌های پیش روی داعا در کشور عنوان شد که اشعار به تجربه‌بستگی در احراز مناصب عالی مدیریتی در کشور دارد (مصاحبه‌کننده دهم) که نشان‌دهنده سهم ناچیز تحصیلات و دانش تخصصی مرتبط با حوزه دفاع و امنیت ملی در احراز مناصب عالی و میانی مدیریتی می‌باشد. در واقع امروزه در میان تصمیم‌گیران به صورت نسبی شاهد عدم باورمندی به ضرورت تصمیم‌گیری براساس نتایج حاصل از اتاق‌های فکر و مراکز پژوهشی کشور هستیم (مصاحبه‌کننده ششم). به اعتقاد یکی از مصاحبه‌شوندگان، باورمندی قوای سه‌گانه به وجود ساختاری آموزشی برای پرورش ابعاد مدیریتی، امنیتی و دفاعی مدیران کشور ضرورت مضاعف دارد چرا که بدون آن داعا به جایگاه واقعی خود در کشور دست نخواهد یافت (مصاحبه‌کننده ششم). مضمون پایه دوم یا «فقدان جایگاه مناسب دفاع و امنیت ملی در نظام ارزشی نخبگان کشوری» به احتیاط‌ها و بعضاً بدبینی‌های نخبگان برای همکاری با بخش‌های نظامی به صورت عام مربوط بود که به روایت برخی مصاحبه‌شوندگان، ریشه در تبلیغات منفی دشمنان دارد که سبب شده این

همکاری‌ها برخلاف آنچه در سایر کشورهای پیشرفته وجود دارد، در ایران گسترش نیابد (مصاحبه‌کننده هشتم). این پدیده با نوعی از عدم شناخت عمومی نسبت به ارزش ذاتی دفاعی و امنیت همراه شده که سبب گردیده، مشاغل دفاعی و امنیتی نیز از تقاضای عمومی کمتری برخوردار گردد (مصاحبه‌کننده دهم). در سطحی دیگر امروزه در درون و بیرون بخش دفاعی و امنیتی، شاهد فقدان فهم درست از مقوله امنیت و دفاع ملی و تاثیر ابعاد اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی بر امنیت و دفاع ملی هستیم که این چالش را تشدید نموده است (مصاحبه‌کننده دهم). مضمون پایه سوم یا «سیاسی‌کاری و پذیرش محدود جایگاه داعا در کشور خصوصا توسط بخش کشوری» از دیگر چالش‌های مهم داعا می‌باشد که سبب شده این دانشگاه در بخش‌های کشوری و حتی لشگری به نحو مناسبی تثبیت نشود (مصاحبه‌کننده ششم). این موضوع به فهم برخی، ریشه در سیاسی‌کاری رایج در کشور دارد که سبب می‌شود ماموریت تربیت مدیران عالی توسط داعا، خصوصا از طرف بخش کشوری مورد پذیرش قرار نگیرد (مصاحبه‌کننده هفتم). در راستای غلبه بر این چالش برخی از مصاحبه‌شوندگان به ضرورت مضاعف مشارکت دادن همه ذی نفعان و سلايق سیاسی گوناگون در برنامه‌ریزی و اجرای دوره‌های داعا اشاره می‌کردند (مصاحبه‌کننده هفتم) و برخی دیگر نیز بر لزوم اعتباربخشی ملی به دوره‌های داعا به عنوان یکی از لوازم تصدی مناصب مهم کشوری و لشگری تأکید داشتند (مصاحبه‌کننده دوازدهم).

در پایان اینچنین نتیجه‌گیری نمود که مطابق با یافته‌های پژوهش انتظار می‌رود رسالت بنیادین داعا یعنی تربیت مدیران عالی کشوری و لشگری مبتنی بر فهمی همه‌جانبه از دفاع و امنیت ملی همچون چتری واحد، همه ماموریت‌های داعا را به خدمت بگیرد و عنداللزوم مبداء بازنگری در جهتگیری این ماموریت‌ها شود. ماموریت‌های بدست آمده برای داعا تقریبا هر سه نوع تعامل دانشگاه‌ها با بخش نظامی که در قسمت مبانی نظری مورد اشاره قرار گرفته بود، یعنی «مشاوره»، «همکاری‌های پژوهشی» و «همکاری‌های آموزشی، زیرساختی و تبادل پرسنل» را شامل می‌شد و بلکه متنوع‌تر بود و شامل نظریه‌پردازی، گفتمان‌سازی عمومی و دیپلماسی علمی در حوزه دفاع و امنیت ملی نیز می‌شد. اما بررسی چالش‌های درونی و بیرونی نشان داد داعا تا دستیابی به پختگی لازم و نیز مرجعیت اجتماعی مورد نیاز برای این رسالت، فاصله زیادی در پیش دارد. برخی اشکالات ساخت درونی داعا مانند فقدان نظریه‌های بومی جنگ مشترک و مرکب، فقدان تمرکز کافی بر موضوعات دفاعی و امنیتی بویژه جنگ‌های شناختی، رسانه‌ای و سایبری نوظهور، فقدان سیاست و برنامه مشخص تربیت اخلاقی، همکاری‌های محدود با دانشگاه‌های کشوری، حوزه‌های علمیه، دستگاه‌های اجرایی بخش ملی و نخبگان جهان، بویژه تعاملات بین‌المللی محدود با دیگر دانشگاه‌های دفاع ملی جهان و نیز کیفیت دانشجویان ورودی، در کنار برخی چالش‌های بیرونی مانند سهم ناچیز دانش و تخصص مرتبط با حوزه دفاع و امنیت ملی در احراز مناصب عالی و میانی مدیریتی، فقدان جایگاه مناسب دفاع و امنیت ملی در نظام ارزشی نخبگان کشوری و پذیرش محدود جایگاه داعا در کشور خصوصا توسط بخش ملی از جمله عواملی است که تحقق رسالت داعا و ماموریت‌های آن را با مانع مواجه ساخته است.

پیشنهادها

با توجه به یافته‌های پژوهش اهمّ پیشنهادات پژوهش در ادامه ذکر شده:

- (۱) صیانت از نخبگان و فعالان بخش ملی، تسهیل ارتباط و همکاری‌ها و توسعه فرهنگ پاسخگویی و تعامل برابر با ایشان برای رفع موانع ارتباطی این دانشگاه با بخش ملی و بویژه نخبگان،
- (۲) مشارکت دادن همه ذی نفعان و سلايق سیاسی گوناگون در برنامه‌ریزی و اجرای دوره‌های داعا برای تقویت و تثبیت جایگاه دانشگاه در بخش ملی،

(۳) تمرکز بر بخش دفاع و امنیت ملی کشور با ایجاد وحدت ماموریتی بر محور رسالت بنیادین و حاکم نمودن این وحدت بر کثرت حاصل از ماموریت‌های متنوع و ششگانه داعا با بازنگری در معماری نظامات آموزشی، پژوهشی، مستشاری، گفتمانی و دیپلماسی داعا،

(۴) معماری نظام آموزش با متمرکز نمودن خدمات آموزشی منتهی به مدرک دکتری تخصصی به موضوعات تخصصی بخش دفاع و امنیت ملی و متمرکز نمودن سایر خدمات آموزشی مانند آموزش‌های پودمانی، کوتاه‌مدت و حرفه‌ای بر تعمیق فهم دفاعی و امنیتی متخصصان و مدیران سایر بخش‌های کشور و نیز ادغام نظام‌مند تربیت معنوی و اخلاقی مورد انتظار در این آموزش‌ها،

(۵) معماری نظام پژوهش و زیرنظام‌های تامین مالی و ارتقاء علمی مورد نیاز، براساس دو نوع اصلی پژوهش در داعا یعنی «نظریه‌پردازی و پژوهش‌های علمی مرجع‌ساز» و نیز «حل مساله و پژوهش‌های علمی نافع و کاربردی».

(۶) توسعه همکاری‌های بین دانشگاهی و فرادانشگاهی در سطوح ملی و فراملی با هدف دستیابی به شبکه توانا و پرهیز از درون‌گرایی و خودبسندگی در پاسخگویی به نیازهای تربیت دفاعی امنیتی فرماندهان و مدیران لشگری و کشوری،

(۷) تقویت ماموریت دیپلماسی علمی و توسعه روابط علمی بین المللی با جذب طیف وسیعی از مخاطبین، از فرماندهان و مدیران کشور گرفته تا فرماندهان و مدیران جبهه جهانی مستضعفین،

(۸) تقویت ماموریت گفتمان‌سازی و روشنگری عمومی در دفاع و امنیت ملی همه جانبه با تاکید بر جنگ‌های نوین شناختی، رسانه‌ای و سایبری،

(۹) جبران خلاء نظری بین سطح عملیاتی و سطح راهبردی جنگ با تقویت طرح‌ریزی عملیاتی (دانش تاکتیک) مشترک بین نیروهای مسلح جمهوری اسلامی و نیز طرح‌ریزی عملیاتی مرکب بین جمهوری اسلامی و کشورهای محور مقاومت،

(۱۰) توسعه دانش بومی دفاع همه‌جانبه و نگاشت تجارب مرتبط از جمله جنگ تحمیلی و جنگ‌های تحمیلی منطقه‌ای محور مقاومت،

(۱۱) تغییر نظام گزینش موجود به سمت گزینش نشان‌محور به منظور تمرکز بر دانشجویان مستعد فرماندهی و مدیریت عالی،

(۱۲) طراحی و پیشنهاد نظام صلاحیت‌های دفاعی و امنیتی مورد نیاز فرماندهان و مدیران عالی کشور برای تصویب در مراجع ذی‌صلاح کشور.

در پایان لازم است به عنوان یکی از محدودیت‌های پژوهش حاضر به این موضوع اشاره شود که در این پژوهش دیدگاه‌های مربوط به متقاضیان داعا یعنی نهادها و دستگاه‌های بخش لشگری و کشوری از یک سو و نیز دیدگاه‌های مربوط به همکاران و رقبای داعا یعنی برخی دانشگاه‌های بخش لشگری و کشوری که داعیه مشابه داعا دارند، مورد بررسی قرار نگرفت که شایسته است در پژوهش‌های بعدی بدان پرداخته شود.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

سپاسگزاری

در اینجا از جناب آقای دکتر سعید شگری پور کمال قدردانی می‌گردد که با نظرات عالمانه خویش موجبات بهبود این کار را فراهم ساختند.

References

- Attride-Stirling, J. (2001). Thematic networks: an analytic tool for Qualitative research. *Qualitative research*, 1(3), 385-405. <https://doi.org/10.1177/146879410100100307>
- Bagheri Heshi, M., Khadayar, A., Pourkarimi, J., & Narenji, F. (2020). Presenting a Conceptual Model of Reengineering Educational Processes of Universities and Higher Education Institutions Based on Lean Organizational Approach (Case: National Defense University). *Strategic Defense Studies*, 18(80), 353-374. https://sds.sndu.ac.ir/article_986_en.html?lang=fa
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Chomsky, N. (2014). How America's Great University System Is Being Destroyed. http://newblankets.org/worth_a_look/chomsky_american_universities_destroyed.pdf
- Dadvar, S. A., Manteghi, M., & Bagheri, A. (2015). Identifying the Critical Success Factors of Research Collaborations between Universities and Defense Industries in Iran. *Innovation Management Journal*, 4(1), 25-52. https://www.nowavari.ir/article_14764_en.html
- Delanty, G. (1998). The idea of the university in the global era: from knowledge as an end to the end of knowledge? *Social epistemology*, 12(1), 3-25. <https://doi.org/10.1080/02691729808578856>
- Etzkowitz, H., & Leydesdorff, L. (2000). The dynamics of innovation: from National Systems and "Mode 2" to a Triple Helix of university-industry-government relations. *Research Policy*, 29, 109-123. [https://doi.org/10.1016/S0048-7333\(99\)00055-4](https://doi.org/10.1016/S0048-7333(99)00055-4)
- Geiger, R. (1992). Science, Universities, and National Defense, 1945-1970. *OSIRIS*, 7, 26-48. <https://doi.org/10.1086/368704>
- Ghazizadeh Fard, S. Z., Naderi Khorshidi, A. R., Ahmadvand, A. M., & Jalali Kutnaie, F. (2015). The Strategic Management Model of Training and Education in the Irans Armed Forces Universities. *Defence Studies*, 13(1), 33-77. https://ds.sndu.ac.ir/article_441.html?lang=en
- Graneheim, U. H., & Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, 24, 105-112. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2003.10.001>
- Gupta, N., Sergi, B. J., Tran, E. D., Nek, R., & Howieson, S. V. (2014). Research collaborations between universities and Department of Defense laboratories. *International Development Agency Science and Technology Policy Institute*, 273-286. <https://doi.org/10.21236/AD1008624>
- Hosseinpour, R., & Arasteh, H. (2010). Evaluation and Selection of a Base Model for Performance Evaluation for Defensive Research Centers. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*, 16(3), 65-83. https://journal.irphe.ac.ir/article_702734.html?lang=en
- Julien, H. (2008). SURVEY RESEARCH. In *The SAGE Encyclopedia of QUALITATIVE RESEARCH METHODS* (pp. 856-848). SAGE Publications.
- Khorshidi, A. (2003). Long-term planning for universities and military training centers. *Military management strategy*, 3(5), 1-9.
- Kingdom, D. A. o. t. U. (2023). *Defence Academy of the United Kingdom*. <https://www.da.mod.uk/>
- Moeinaddini, M., & Mobini Dehkordi, A. (2015). Mission Statement of Strategic Management Faculty of Supreme National Defense University Regarding Faculty's Prevalent Educational System. *Strategic Defense Studies*, 13(61), 113-144. https://sds.sndu.ac.ir/article_785.html?lang=en
- Motalebi, M. (2013). *Planning the strategic education of the university based on the management needs of the strategic levels of the country*.
- Naghizadeh, R., Borumand Kakhki, A., Heidari, H., Bagherimoghdam, N., & Nazemi, A. (2021). Regional Policy models for implementing STI in higher education system; Fuzzy Cognitive Map based Scenario method. *Innovation Management Journal*, 10(1), 9-44. https://www.nowavari.ir/article_132272_en.html
- Safdari Ranjbar, M., Salami, S. R., Tavakoli, G. R., & Tahmaseby, S. (2015). Scientific and Technological Collaboration between Defense Industries and Universities: Casual Layered Analysis Approach. *Journal of Management Improvement*, 9(4), 5-30. https://www.behboodmodiriat.ir/article_42886.html
- Salimi, H., Vahidi, A., & Samdaliri, K. (2020). Identifying the factors influencing the system of training, education and employing agents of strategic levels of the Islamic Republic of Iran. *National Security*, 10(36), 183-212. https://ns.sndu.ac.ir/article_1023.html?lang=en
- Saunders, M., Lewis, P., & Thornhill, A. (2003). *Research methods for business students*. Essex: Prentice Hall: Financial Times. https://www.academia.edu/download/43825773/Research_Methods_for_Business_Students_5th_Edition.pdf
- Shahsavari, A. (2020). *Developing a model for the university missions corresponding to Iran's ecosystem*.
- Shahsavari, A., Alamolhoda, J., Zakersalehi, Q., Khorasani, A., & Khademi, M. (2020). Analysis of faculty promotion policies in the context of university role in development of innovation. *Strategic Studies of public policy*, 10(34), 2-34. <https://www.sid.ir/FileServer/JF/4023113993401>
- Shirazi, H., Assarianeghad, H., & Safari, S. (2016). The mission statement of the educational system updated national security strategy based on needs assessment levels. *National Security*, 6(21), 9-34. https://ns.sndu.ac.ir/article_628.html?lang=en
- Smit, W. (1995). Science, Technology, and the Military Relations in Transition. In *Handbook of Science and Technology Studies* (pp. 598-626). Sage. <https://doi.org/10.4135/9781412990127.n26>
- Tofghi, A. J., Nourshahi, N., & Farasatkah, M. (2012). Analyzing the Relationship between Defense System and Higher Education from the Expert's Point of view. *Quarterly Defense Strategy*, 10(36), 1-26.
- University, N. D. (2023). *National Defence University*. <https://english.nudt.edu.cn/>
- University, S. N. D. (2022). *History of SNDU*. <https://sndu.ac.ir/en/page/1380/history>
- University, T. T. N. D. (2023). *The Turkish National Defence University*. <https://www.msu.edu.tr/eng/>